

coMiesięcznik

listopad 2022

Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS

Strona | 1

Szanowni Państwo,

Polski Komitet Narodowy ICOMOS uznaje dostarczanie informacji za priorytetowe działanie. Temu służy nasza strona internetowa, „*Biuletyn Informacyjny*”, czasopismo „*Ochrona Dziedzictwa Kulturowego*”, konferencje i zgromadzenia. Jednak te kanały informacji mają ograniczenia, przede wszystkim informacje są selekcjonowane tematycznie i nie mogą być dostarczane na bieżąco.

„*Comiesięcznik*” jest informatorem Polskiego ICOMOS-u służącym dystrybucji różnorodnych, bieżących informacji na temat ochrony zabytków. „*Comiesięcznik*” prezentuje informacje zebrane przez członków Prezydium oraz dostarczone przez środowisko konserwatorskie. Informacje mają formę krótkich notatek, uporządkowanych w najprostszy sposób.

Redaktorem „*Comiesięcznika*” jest Pan Jacek Dąbrowski. Prosimy Państwa o przesyłania krótkich notek o wszelkich konferencjach, publikacjach i wydarzeniach, które mogą zainteresować środowisko konserwatorskie na adres Pana Jacka Dąbrowskiego: druidus66@gmail.com

W imieniu Prezydium PKN ICOMOS,
Bogusław Szmygin

KONFERENCJE:

++++++KONFERENCJE++++++

W dniach 5–6 grudnia odbędzie się konferencja organizowana przez Polski Komitet Narodowy ICOMOS pod tytułem: ***Przestrzenie publiczne w zabytkowych miastach – zasady ochrony i dobre praktyki***.

Strona | 2

Współorganizatorami konferencji są: Zamek Królewski w Warszawie, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie oraz Komitet Urbanistyki i Architektury PAN.

Celem konferencji jest organizacja dyskusji i wymiany doświadczeń środowiska konserwatorów, architektów, urbanistów i architektów krajobrazu na temat współczesnych zasad, form i granic kształtowania przestrzeni publicznych w miastach historycznych.

Materiały konferencji zostaną opublikowane w czasopiśmie „Ochrona Dziedzictwa Kulturowego”.

B.S.

++++++KONFERENCJE++++++

W dniach 10–12 listopada odbyła się w Wiedniu konferencja ICOMOS *International Conference on Cultural Heritage and New Technologies*. Tegoroczny temat brzmiał: ***Cultural Heritage – NextGen Innovative Approaches in Documentation, Research, Management and Education (Dziedzictwo kulturowe – innowacyjne podejścia w dokumentacji, badaniach, zarządzaniu i edukacji)***.

W tym roku w konferencji uczestniczył zespół reprezentujący Politechnikę Poznańską w składzie: dr hab. inż. arch. Sławomir Rosolski, prof. PP, mgr inż. arch. Aleksandra Kamyszek oraz mgr. inż. Adam Siejkowski. Wzięli oni udział w sesji *3D-Technology in Archaeological and Cultural Heritage Documentation, Research and Management (Technologie 3D w dokumentacji, badaniach i zarządzaniu w obszarze dziedzictwa archeologicznego i kulturowego)*, gdzie prezentowali temat: ***3D Technologies for Protection and Exposition of Authenticity of Historic Building, case study: Tenement House Wroniecka 23, Poznań, Poland (Technologie 3D dla ochrony i ekspozycji autentyczności budynku zabytkowego, na przykładzie kamienicy przy ul. Wronieckiej 23 w Poznaniu)***.

W myśl idei zrównoważonego rozwoju konieczne staje się przystosowanie budynku do panujących obecnie warunków, tak aby był użyteczny przy jednoczesnym poszanowaniu jego tkanki zabytkowej.

Zespół prof. Rosolskiego mówił o pracy nad ochroną autentyczności budynku i poszczególnych fazach procesu renowacji niemal zero-energetycznej XV-wiecznej kamienicy Wroniecka 23, ze szczególnym zwróceniem uwagi na technologie

skanowania 3D oraz modelowania HBIM w każdej fazie etapu projektowego – od inwentaryzacji po eksploatację. Przedstawiono także analizę dokładności poszczególnych inwentaryzacji wskazując na skaning laserowy jako najbardziej dokładne narzędzie dla jej przeprowadzenia. Udowodniono, że dane w postaci chmury punktów, traktowane z reguły tylko jako podstawa do dalszych opracowań i wykorzystywane jedynie pośrednio, powinny zostać uwzględnione także w kolejnych fazach inwestycji jako najbardziej rzetelna dokumentacja dla zachowania autentyczności budynku.

Dodatkowym atutem przedstawionej dokumentacji 3D dla kamienicy Wroniecka 23 był fakt, że autorem muzyki ilustrującej film prezentujący skaning budynku jest Leszek Możdżer, jeden z najwybitniejszych polskich pianistów i kompozytorów jazzowych. Fakt ten wzbudził ogromne uznanie uczestników konferencji.

S. Rosolski

+++++KONFERENCJE+++++

W dniach 14–15 listopada 2022r. w Krakowie miała miejsce druga edycja konferencji hydrologicznej ***Dziedzictwo kulturowe wobec zmian klimatu***. Obrady poświęcono kwestiom zagrożeń związanych ze zmianami klimatu i stosunków wodnych dla stanowisk archeologicznych oraz zabytkowej zieleni.

Konferencja miała charakter interdyscyplinarny i została podzielona na dwie części. Pierwszy dzień poświęcony był zagadnieniom ochrony zabytków archeologicznych, w tym przede wszystkim zasobom, które znajdują się w środowisku wodnym. Drugi dzień konferencji poświęcono kwestiom związanym z zielenią. Roślinność, tereny zieleni i otwarte przestrzenie zielone w miastach wspomagają walkę ze skutkami zmian klimatu.

Organizatorami wydarzenia byli: Narodowy Instytut Dziedzictwa oraz Katedra Architektury Krajobrazu (Wydział Architektury, Politechnika Krakowska).

Linki do relacji z wydarzenia:

- I dzień konferencji: https://www.youtube.com/watch?v=yiPAdi_66qA

- II dzień konferencji: <https://www.youtube.com/watch?v=TXrmH9gen9U>

Wydarzenie odbyło się pod honorowym patronatem Generalnego Konserwatora Zabytków Jarosława Sellina, Sekretarza Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Patronatów udzielili także JM Rektor Politechniki Krakowskiej Andrzej Białkiewicz, Prezydent Miasta Krakowa, Jacek Majchrowski oraz Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków, Piotr Turkiewicz, jak również Polski Komitet Narodowy ICOMOS, Społeczny Komitet Odnowy Zabytków, Stowarzyszenie Architektury Krajobrazu, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Stowarzyszenie Polskich Architektów Krajobrazu.

Konferencja została przygotowana w ramach *Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019–2022*.

AB-K/NID

+++++KONFERENCJE+++++

W dniach 17–18 listopada odbyła się w Toruniu XVIII Sesja Centrum Archeologii Średniowiecza i Czasów Nowożytnych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika pt. ***Grób i cmentarz jako przestrzenny zapis społecznych i religijnych zachowań człowieka w średniowieczu i czasach nowożytnych***. Współorganizatorami były: Strona | 4 Instytut Archeologii UMK i Komisja Archeologiczna PKN ICOMOS.

Po raz pierwszy tematem konferencji była problematyka badań cmentarzysk i cmentarzy, obejmująca obiekty od IX do XX w. Poświęcono im 22 referaty przedstawiane w 4. sesjach. Omawiane były problemy metod badawczych, aspekty prawne ochrony stanowisk i wyniki badań, niekiedy spektakularne jak w przypadku kaplic cmentarnych burmistrza Petera Gröninga z XVII w. w Stargardzie czy rodziny Wejherów z XVII–XVIII w Pucku oraz sensacyjnych wyników poszukiwań miejsc ludobójstwa kilkuset więźniów dokonanego w maju (!) 1945 r. koło Chojnic.

Konferencji przewodził dyrektor Centrum Archeologii Średniowiecza i Czasów Nowożytnych UMK i jednocześnie dyrektor Instytutu Archeologii i Etnologii UMK prof. Wojciech Chudziak. PKN ICOMOS reprezentowali: wiceprezes prof. Jadwiga Łukaszewicz i Marek Konopka.

Warto podkreślić, że w czasie pandemii (dlatego bez szczególnego rozgłosu...) Centrum święciło jubileusz 30-lecia. Jest to jedyna ogólnopolska instytucja skupiająca archeologów i historyków badających czasy średniowiecza i okresu nowożytnego.

MK

+++++KONFERENCJE+++++

50. Rocznica Konwencji Światowego Dziedzictwa UNESCO z 1972 r.

W dniach 17–18 listopada w Delfach odbyła się konferencja rocznicowa): ***The Next 50 – The future of World Heritage in challenging times enhancing resilience and sustainability***.

Konferencję zorganizowało Ministerstwo Kultury i Sportu Grecji oraz Stała Delegatura Grecji przy UNESCO we współpracy z Centrum Światowego Dziedzictwa UNESCO. Uroczystego otwarcia dokonała Pani Audrey Azoulay, Dyrektor Generalna UNESCO i Pan Kyriakos Mitsotakis, premier Grecji.

Zgromadzeni na konferencji eksperci z całego świata dokonali podsumowania osiągnięć Konwencji i ocenili wyzwania – zaprezentowane przez Dyrektora Generalną UNESCO – przed którymi stoi ona w XXI wieku:

Reprezentatywność

Pięćdziesiąt lat po jej ustanowieniu Konwencja światowego dziedzictwa została ratyfikowana przez 194 państwa-strony, co nadaje jej prawdziwie uniwersalny zakres. Konwencja utorowała drogę do uznania za dobro światowego dziedzictwa 1154 miejsc

w ponad 167 krajach, uznając wielką różnorodność dziedzictwa kulturowego i naturalnego.

Niemniej jednak na Liście światowego dziedzictwa utrzymują się znaczne różnice geograficzne. Podczas gdy niektóre kraje mają ponad 50 wpisanych dóbr, inne nie mają ich wcale – tak jest w przypadku 12 afrykańskich Państw-Stron Konwencji. Na całą Afrykę przypada zaledwie 9% miejsc światowego dziedzictwa.

Reprezentatywność wymaga większego włączenia ludności lokalnej i tubylczej, która powinna mieć możliwość pełnego uczestnictwa w procesie od nominacji miejsc do wpisu, aż po zarządzania nimi. Powinny one również mieć możliwość czerpania korzyści z wpisu.

Dostępność

Wpisanie miejsc na Listę Światowego Dziedzictwa jest wyrazem uznania dla ich wyjątkowej uniwersalnej wartości, która powinna być wspólna dla całej ludzkości. Głównym celem Konwencji jest zapewnienie zachowania takich dóbr i ich przekazania przyszłym pokoleniom.

Chociaż dzielenie się i przekazywanie to dwa filary światowego dziedzictwa, wiele pozostaje jeszcze do zrobienia, aby obiekty były naprawdę dostępne dla wszystkich, a zwłaszcza dla najmłodszych. Aby pomóc sprostać temu wyzwaniu w nadchodzących latach, społeczność międzynarodowa dysponuje nowymi narzędziami udostępnionymi przez technologie cyfrowe.

Zrównoważony rozwój

Obecnie „w zagrożeniu” znajdują się 52 miejsca światowego dziedzictwa – prawie połowa z nich na kontynencie afrykańskim. Wymagają one zastosowania pilnych środków ochronnych.

W obliczu wielu presji ze strony człowieka: rozwoju miast, eksploatacji zasobów, zanieczyszczenia i nadmiernej turystyki, a także odradzających się konfliktów, wszystkie miejsca światowego dziedzictwa wymagają lepszej ochrony.

Zmiana klimatu stała się największym zagrożeniem dla miejsc światowego dziedzictwa przyrodniczego. Ma ona już negatywny wpływ na 34% z nich i na 70% obszarów morskich. Do 2100 roku połowa lodowców światowego dziedzictwa i wszystkie rafy koralowe światowego dziedzictwa mogą zniknąć.

Światowe Dziedzictwo w liczbach

Obecnie na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO znajduje się 1154 obiektów:

897 obiektów kulturalnych

218 naturalnych miejsc

39 obiektów mieszanych (zarówno kulturowych, jak i przyrodniczych)

43 miejsca transgraniczne (pogranicze terytoriów dwóch lub więcej krajów)

Obecnie 52 strony są wymienione jako zagrożone; w ciągu 50 lat trzy obiekty zostały usunięte z Listy Światowego Dziedzictwa.

Więcej o wydarzeniach rocznicowych: <https://whc.unesco.org/en/events/1705/>; https://youtu.be/7IZQ-d_GJbo; <https://whc.unesco.org/en/next50>

J.D.

Strona | 6

+++++KONFERENCJE+++++

23 listopada w Warszawie Narodowy Instytut Dziedzictwa zorganizował konferencję **AZP+. *Możliwości i rozwój.*** Zgromadziła ona kilkudziesięciu naukowców i konserwatorów, którzy w piętnastu wystąpieniach przedstawiali Program **AZP+**, *Nieinwazyjne wsparcie zarządzania dziedzictwem archeologicznym.*

Program AZP rozpoczęty w Ośrodku Dokumentacji Zabytków w 1978 r. stworzył ewidencję stanowisk archeologicznych (obejmując ca 500 tys. punktów osadniczych), pozostawił jednak nie uchwycone stanowiska na obszarach zalesionych, a także niekiedy znajdujące się głęboko pod powierzchnią ziemi, co ogranicza możliwości ich ochrony i opieki nad nimi.

Podstawą ochrony zabytków archeologicznych w Polsce jest zapewnienie im trwania. Ochrona polega na zachowaniu ich w stanie jak najmniej naruszonym, w miejscu odnalezienia śladów przeszłości. Aby je właściwie chronić, należy je jednak zidentyfikować – zlokalizować, określić ich podstawowe cechy i zasięg. Program AZP+ to propozycja ogólnopolskiej strategii rozpoznawania dziedzictwa archeologicznego metodami nieinwazyjnymi, która ma również zapewnić narzędzia do efektywniejszego zarządzania dziedzictwem.

Założenia programu powstały po szczegółowej analizie obecnego stanu potrzeb, oczekiwań odbiorców i współczesnych możliwości. Są owocem wielomiesięcznej pracy powołanego przez Narodowy Instytut Dziedzictwa Zespołu Ekspertów AZP+ oraz pracowników urzędów konserwatorskich i NID.

Konferencja została przygotowana w ramach *Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019–2022*, dofinansowanego ze środków MKiDN.

MK / AB-K/NID

+++++KONFERENCJE+++++

24 listopada, odbyła się sesja warsztatowa UNESCO ***Rekomendacja Warszawska – Wprowadzenie do odzyskiwania dziedzictwa.***

Na terytorium Ukrainy przed wojną istniało ponad 5 tys. muzeów, 65 rezerwatów historyczno-kulturalnych i ok. 170 tys. zabytków, w tym siedem obiektów światowego dziedzictwa UNESCO. W ciągu dziewięciu miesięcy wojny udokumentowano ponad 800 przypadków zniszczeń dokonanych przez wojska rosyjskie na dziedzictwie kulturowym Ukrainy. Celem działań rosyjskich wojsk jest niszczenie ukraińskiej

pamięci i tożsamości, poprzez atak na zabytkowe obiekty i instytucje kultury. Zniszczenie każdego z tych miejsc oznacza nieodwracalną utratę istotnego składnika europejskiego dziedzictwa kulturowego.

Korzystając z polskich doświadczeń w zakresie powojennej odbudowy kraju oraz wypracowanej w 2018 r. Rekomendacji Warszawskiej, Narodowy Instytut Dziedzictwa we współpracy z Centrum Światowego Dziedzictwa UNESCO i ICCROM zorganizował sesję warsztatową.

Uczestniczący w spotkaniu Dyrektor Generalny UNESCO, Lazare Eloundou Assomo, przypomniał doświadczenia wojenne Polski i trudny proces odbudowy strat wojennych, w tym zabytków. Docenił również zaangażowanie naszego kraju w działania na rzecz ratowania światowego dziedzictwa.

Mimo trudnej sytuacji i ciągłego braku prądu w Kijowie z uczestnikami sesji warsztatowej połączyła się również Kateryna Chuyeva, Vice Minister Kultury i Polityki Społecznej.

W spotkaniu uczestniczyło ponad 200 słuchaczy, między innymi z Polski, Ukrainy, Finlandii, Litwy, Słowenii, Holandii, Hiszpanii oraz Belgii.

AB-K/NID

+++++KONFERENCJE+++++

W dniach 24–25 listopada odbyła się konferencja **Dziedzictwo kulturowe w rewitalizacji**. Dwudniowa konferencja w podwarszawskich Markach była okazją do zaprezentowania działań realizowanych przez Narodowy Instytut Dziedzictwa, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej oraz Instytut Rozwoju Miast i Regionów w ramach wsparcia procesów rewitalizacji prowadzonych przez gminy.

Drugi dzień konferencji poświęcono Programowi wsparcia NID „Wzorcowa rewitalizacja”. Przedstawiciele gmin i Centrów Kompetencji NID ds. Rewitalizacji przedstawili narzędzia służące właściwemu wykorzystaniu potencjału zabytków dla wyprowadzenia obszaru ze stanu kryzysowego. Uczestnicy spotkania mieli także możliwość wzięcia udziału w warsztatach dotyczących dziedzictwa w rewitalizacji, które poprowadzili trenerzy z firmy Projekty Miejskie.

Linki do relacji z wydarzenia:

- I dzień konferencji: <https://www.youtube.com/watch?v=8ZulubTMDL0>

- II dzień konferencji: https://www.youtube.com/watch?v=M1fasglR_mg

Konferencja została realizowana w ramach zadania 1.1.3 Merytoryczne wsparcie procesu planowania i rewitalizacji w gminach *Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019–2022*.

AB-K/NID

+++++KONFERENCJE+++++

29 listopada odbyła się międzynarodowa konferencja on-line z okazji 30-lecia powstania programu UNESCO *Memory of the World* (*Pamięć świata*). Inicjatywa ta powzięta w 1992 r. znalazła swoje narodziny w Pułtusku na konferencji międzynarodowej w 1993 r. Powołano wówczas listę światową odpowiednik listy pomników materialnych UNESCO. Polska odegrała w jej realizacji istotną rolę zarówno w idei programu, w której podkreślono, że jako jedyny kraj straciliśmy w czasie II wojny światowej 70% zasobu archiwalnego.

Obecnie na liście światowej kilkuset pozycji Polska posiada ich 17, jako trzeci kraj (po Niemczech i Wielkiej Brytanii). W Polsce odbyła się także w 2011 r. ważna międzynarodowa konferencja ustalająca istotne zasady przyznawania miejsc na liście światowej (tzw. Rekomendacja Warszawska).

Od 2016 r. co dwa lata przyznawane są także miejsca na Liście Krajowej promujące najważniejsze dokumenty i archiwalia, przyznawane (analogicznie do Pomników Historii) przez prezydenta RP. Na konferencji instytucje, których dokumenty znalazły się na obu listach przedstawiały je i korzyści z tego wynikające w postaci ochrony i popularyzacji najważniejszych (m.in. znalazł się na niej Dekret Rady Regencyjnej z 1918 r. *O opiece nad zabytkami sztuki i kultury*). Wyboru wniosków na listę światową i krajową dokonuje działający od 1997 r. Krajowy Komitet Programu „Pamięć Świata”, którego członkiem od samego początku czyli 1997 r. jest przedstawiciel PKN ICOMOS. Jubileuszowe spotkanie przygotowane zostało przez Komitet UNESCO w Polsce i Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych.

MK

+++++KONFERENCJE+++++

W dniach 6–9 grudnia odbędzie się 16. edycja konferencji naukowo-technicznej REMO 2022 dotycząca problemów remontowych w budownictwie ogólnym i obiektach zabytkowych (<http://kbo-wbliw.pwr.edu.pl/konferencja-remo-2022>). Uczestnikami konferencji są naukowcy reprezentujący różne dziedziny wiedzy oraz praktycy, co przekłada się interdyscyplinarne ujęcie różnorodnych tematów oraz służy wymianie aktualnej wiedzy i poglądów.

W programie spotkania przewidziano 45 referatów oraz 22. prezentacje, w ramach sesji plakatowej. Dodatkową atrakcją bardzo bogatego harmonogramu stanowi całonocny wyjazd do Pragi. Konferencji towarzyszy publikacja referatów w czasopiśmie „Materiały Budowlane” nr 11/2022 (<https://www.materiaלבudowlane.info.pl/pl/biezacy-numer.html>)

KK

+++++KONFERENCJE+++++

Narodowy Instytut Dziedzictwa zaprasza do obejrzenia relacji z seminarium Centrum Architektury Drewnianej NID *Wiedza zapomniana. Budownictwo drewniane i tradycje ciesielskie w Polsce*. Celem spotkania było podjęcie dyskusji nad

przyczynami zaniku tradycji budownictwa drewnianego w Polsce, możliwościami zachowania architektury drewnianej, a także sposobami przywracania wiedzy i umiejętności niezbędnych dla jej ochrony. Spotkanie odbyło się w Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha w Krakowie.

Linki do relacji z wydarzenia: <https://www.youtube.com/watch?v=4AmCeBenEe4>

Strona | 9

Seminarium zostało zrealizowane w ramach zadań wpisanych w Krajowy Program Ochrony i Opieki nad Zabytkami na lata 2019–2022, dofinansowano ze środków MKiDN.

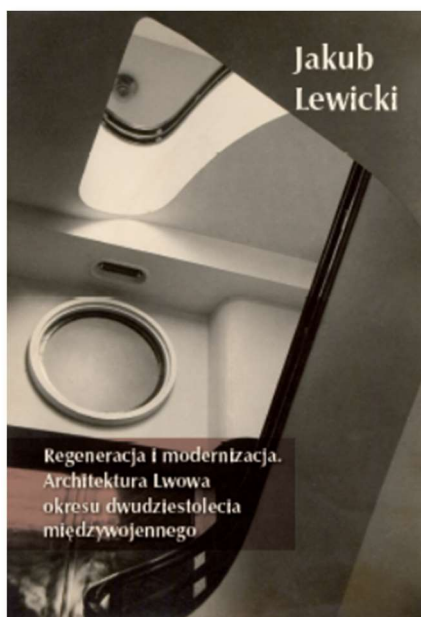
AB-K/NID

+++++

PUBLIKACJE:

+++++PUBLIKACJE+++++

„Warszawiak w Krakowie mówi i o Lwowie”

30 listopada w Międzynarodowym Centrum Kultury w Krakowie odbył się wieczór autorski profesora Jakuba Lewickiego.

Oto właśnie ukazała się jego książka pt. *Regeneracja i modernizacja. Architektura Lwowa okresu dwudziestolecia międzywojennego*. Publikacja została wydana nakładem Narodowego Instytutu Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą – POLONIKA w serii „Studia i materiały”. Spotkanie prowadzili dr Karol Guttmejer oraz dr Michał Wiśniewski.

W pierwszej części wieczoru profesor Lewicki przedstawił zarys tematyki publikacji w znakomity sposób pobudzając zainteresowanie tematem. Lata studiów, pasja badawcza, wędrówki po zakamarkach miasta i tomy archiwaliów odsłaniały niezwykle obraz

architektonicznego fenomenu miasta. Co niezwykle, najlepsza architektura szkoły lwowskiej doby modernizmu, zdaniem autora, powstawała poza miastem, i to daleko: w Katowicach, czy Gdyni, ale też poza granicami II RP – ślady obecności polskich architektów profesor odkrył w licznych miastach Europy. W publikacji zarysowane zostało tło historyczne, uwarunkowania gospodarcze miasta, sylwetki twórców tworzących w architektonicznym nurcie szkoły lwowskiej oraz wybrane realizacje. Ciekawym tematem jest „architektura papierowa” czyli projekty, głównie studenckie, których rozmach i indywidualizm stawia omawiany nurt w awangardzie europejskiej. W drugiej części spotkania odbyła się rozmowa podczas której zebrana w sali i przed

ekranami komputerów publiczności mogła dowiedzieć się o źródłach profesorskiej pasji oraz zainteresowaniach pobocznych, na które nie znalazło się miejsce w tej publikacji.

W książce znajdziemy liczne ilustracje: zdjęcia archiwaliów, obiektów, detalu architektonicznego. Dla badaczy to znakomite źródło wiedzy, ale też inspiracja to poznawania obszarów, które nadal pozostają do odkrycia, jak choćby stosowane techniki i technologie budowlane czy dekoratorskie. Dla tzw. zwykłego odbiorcy, to doskonały przewodnik po niezwykle, dotychczas szerzej nie definiowanym zjawisku, jakim była myśl architektoniczna szkoły lwowskiej. Całość obejmuje ponad pół tysiąca stron, jest więc co czytać i oglądać!

MoBo

+++++PUBLIKACJE+++++

28 listopada w lokalu Stowarzyszenia Architektów Polskich w Warszawie miało miejsce spotkanie promocyjne książki Marii i Kazimierza Piechotków ***Oppidum Judaeorum. Żydzi w przestrzeni miejskiej dawnej Rzeczypospolitej***. Monumentalne opracowanie obejmujące układy przestrzenne 50 miast I RP dedykowane zostało przez autorów pamięci prof. Jana Zachwatowicza, który po wojnie skierował ich do pracy nad istniejącą jeszcze ewidencją i dokumentacją zabytków kultury żydowskiej.

Nagrodę jego imienia, przyznawaną przez PKN ICOMOS, autorzy otrzymali przed 20 laty m.in. za unikatowe opracowania poświęcone synagom i bożnicom na dawnych ziemiach polskich.

Wydawcą książki jest Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata. Redaktorem książki (jak i serii poświęconej sztuce żydowskiej) jest prof. Jerzy Malinowski. Współfinansującym natomiast Ministerstwo Kultury Dziedzictwa Narodowego.

Książka ukazała się także w języku angielskim i jest nie ostatnią częścią spuścizny badawczej autorów (Marii zm. w 2021 r. i Kazimierza zm. w 2010 r.).

MK

+++++PUBLIKACJE+++++

***Poradnik opiekuna domu drewnianego* autorstwa Filipa Gawlińskiego**

Bogato ilustrowany poradnik dla opiekujących się zabytkowymi, drewnianymi domami. Książka powstała na bazie blisko dwudziestoletnich doświadczeń autora w konserwacji zabytków drewnianych. Filip Gawliński we wstępie pisze tak: *Drewniany*

dom otoczony sadem i rozległymi krajobrazami warunkuje styl życia – daje wytchnienie, poczucie szczęścia, ale i nakłada poważne obowiązki oraz odpowiedzialność za przestrzeń rozleglejszą niż własne podwórko. Niniejszy poradnik pisałem z myślą o tych wszystkich, których zauroczyła drewniana architektura i życie wiejskie, a którzy rozpoczynają swoją przygodę z ochroną starego drewnianego budynku. Szczęśliwie takich ludzi jest w Polsce coraz więcej.

Strona | 11

W poradniku opisano właściwości drewna, rodzaju konstrukcji drewnianych oraz podstawowe rodzaje remontów budynków drewnianych, a także zasady kompleksowego remontu budynku zaniedbanego, ale i prac przy fragmentach konstrukcji budynków lepiej zachowanych; opisuje też w jaki sposób stare drewniane domy modernizować i pielęgnować oraz przynosi wiele szczegółowych rozwiązań, przykładów, zaleceń itd.

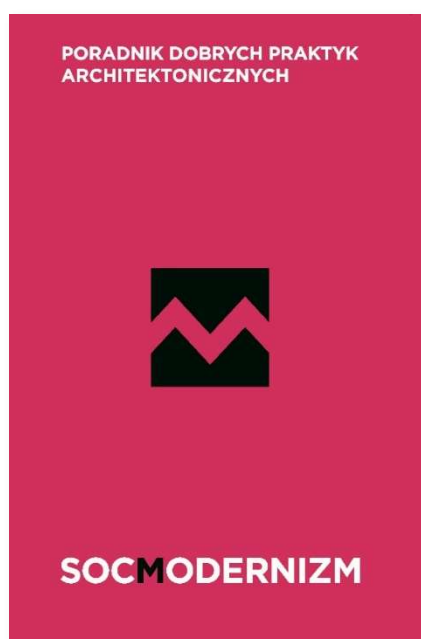
Wydawca: Narodowy Instytut Dziedzictwa

Recenzja naukowa: dr hab. Monika Bogdanowska, Zastępca Dyrektora Narodowego Instytutu Dziedzictwa

AB-K/NID

+++++PUBLIKACJE+++++

Poradnik dobrych praktyk architektonicznych | socmodernizm

Źle urodzona. Szara. Bez polotu – przez wiele lat takimi epitetami określano architekturę powstałą w latach 1956–1989. Pierwsi odkryli ją na nowo aktywiści, protestujący przeciwko rozbiórkom ikonicznych budynków. Dziś już żadnych wątpliwości nie budzi konieczność jej ochrony. Z przyjemnością możemy poinformować o zbliżającej się premierze Poradnika dobrych praktyk architektonicznych dla socmodernizmu.

Publikacja może pełnić jednocześnie dwie funkcje: praktycznego poradnika architektonicznego (dla mieszkańców PRL-owskich osiedli i osób zarządzających nieruchomościami pochodzącymi z tego okresu) oraz subiektywnego przewodnika po socmodernistycznej architekturze stolicy. Czytelnicy znajdą w nim rozdział historyczny wraz z esejami

zaproszonych ekspertów, część konserwatorską z praktycznymi poradami dotyczącymi użytkowania obiektów, moduł dotacyjno-prawny który ma za zadanie w prosty i przyjemny sposób przeprowadzić osoby zainteresowane przez meandry ustaw i regulaminów oraz słowniczek terminów architektonicznych.

Tworząc zespół odpowiedzialny za poradnik postawiliśmy na interdyscyplinarność – autorami są historycy i historyczki sztuki, architekci i architektki, konserwatorzy

i konserwatorce, specjaliści i specjalistki od designu, flory, fauny i historii, profesjonaliści i profesjonalistki z wieloletnią praktyką w swoich dziedzinach. Za rozdział historyczny odpowiedzialna jest Klaudia Obrębska, część konserwatorską napisał Jakub Polak, autorką rozdziału prawnego jest Aleksandra Borowska, a słowniczek przygotowała Aleksandra Zielińska. Eseje napisali: Anna Cymer, Michał Krasucki, Andrzej Skolimowski, Łukasz Bireta, Dorota Jędruch, Grzegorz Mika, Dorota Sikora, Natalia Wielebska i Renia Maj (Traffic Design) oraz Sylwia Dworak. Mamy nadzieję, że zróżnicowane spojrzenie zapewni kompleksowe nakreślenie tematu.

Poza samą premierą planujemy również szereg wydarzeń towarzyszących: spacerów architektonicznych czy warsztatów konserwatorskich. Wszystkie informacje będą publikowane na fanpejdżu Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Oddział Warszawski – zachęcamy do obserwowania naszego profilu.

Projekt otrzymał dofinansowanie Biura Stołecznego Konserwatora Zabytków. Publikację wspiera finansowo również Centrum Bankowo-Finansowe „Nowy Świat”.

Kontakt dla mediów – Klaudia Obrębska – 601-354-154

KO / JD

+++++

VARIA:

+++++VARIA+++++

Konkurs „Zabytek Zadbany”

14 listopada podczas uroczystej Gali, w Centrum Prasowym Foksal w Warszawie, poznaliśmy laureatów konkursów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Generalnego Konserwatora Zabytków „Zabytek Zadbany” 2022 oraz „Samorząd dla dziedzictwa”. Oba konkursy zostały przeprowadzone przez Narodowy Instytut Dziedzictwa.

Lista laureatów dostępna jest na stronie: <https://nid.pl/2022/11/15/znamy-finalistow-konkursow-zabytek-zadbany-i-samorzad-dla-dziedzictwa/>

+++++VARIA+++++

We wrześniowym numerze „CoMiesięcznika” znalazła się notka na temat wyjątkowego odkrycia, którego dokonali członkowie PKN ICOMOS pod kierunkiem profesora Politechniki Wrocławskiej, architekta Andrzeja Legendziewicza.

W trakcie prowadzonych badań, pod posadzką opolskiej katedry, odsłonięto świetnie zachowane relikty pierwszego kościoła parafialnego, wzniesionego w latach 20. XIII w. Osoby zainteresowane szczegółowszymi informacjami na ten temat odsyłamy na stronę: <https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/wyjatkowe-odkrycie--odnaleziono-jeden-z-najstarszych-koosciolow-miejskich-na-slasku-12666.html>

Fragmenty znalezisk w katedrze w Opolu. Fot. A. Legendziewicz

KK

++++++**VARIA**++++++

Cezary Głuszek – ***Polscy robotnicy przymusowi budują niemieckie schrony w rejonie Sochaczewa***

Fundacja Ochrony Zabytków Mazowsza została ustanowiona przez Agnieszkę i Zbigniewa Gerasików, którzy zakupili zespół parkowo-pałacowy w Gawłowie (Sochaczew, ul. Gawłowska 148). Fundacja działa w kontakcie z delegaturą WMKZ w Płocku.

Jednym z najważniejszych celów Fundacji Ochrony Zabytków Mazowsza jest podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej. Ważnym obszarem jest działalność na rzecz kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego i kulturowego ze szczególnym uwzględnieniem zabytków Mazowsza.

Sochaczew, będący jednym z najstarszych miast Mazowsza, prócz wielu zabytków związanych z historią miasta skrywa w swoim krajobrazie mało znaną tajemnicę. Niewielu wie, że na terenie miasta i gminy Sochaczew znajdują się żelbetowe relikty przeszłości, świadczące o trudnej, okupacyjnej historii miasta i regionu. Fakt mało znany, który dopiero zaczyna przebijać się do społecznej świadomości. W sierpniu 1944 roku kilka tysięcy kobiet, mężczyzn, duchownych i dzieci zostało wypędzonych ze swoich domów i zmuszonych do kopania okopów, rowów przeciwczołgowych i wykopów pod żelbetowe schrony na potrzeby III Rzeszy, w ramach przygotowań do odparcia sowieckiej ofensywy.

Wokół miasta odnaleziono już ponad trzydzieści żelbetowych schronów i kilometry okopów i rowów przeciwpancernych. Zachowane fortyfikacje to m.in. schrony

Regelbau 668 dla drużyny piechoty, schrony bojowe Ringstand 58c oraz garaże na armaty przeciwpancerne Regelbau 701. Każdy typ schronu znajduje się pod opieką FOZM, jest zrewitalizowany i wyposażony.

FOZM w swojej działalności kieruje się wzrostem upowszechniania wiedzy historycznej dotyczącej zasięgu i kierunku prowadzonej polityki niemieckiego okupanta wobec Polaków, zmuszanych do pracy przy budowie linii umocnień i fortyfikacji w końcowym okresie II wojny światowej w rejonie Sochaczewa, oraz szerzej w Polsce. Wśród głównych kierunków działalności wyodrębniono:

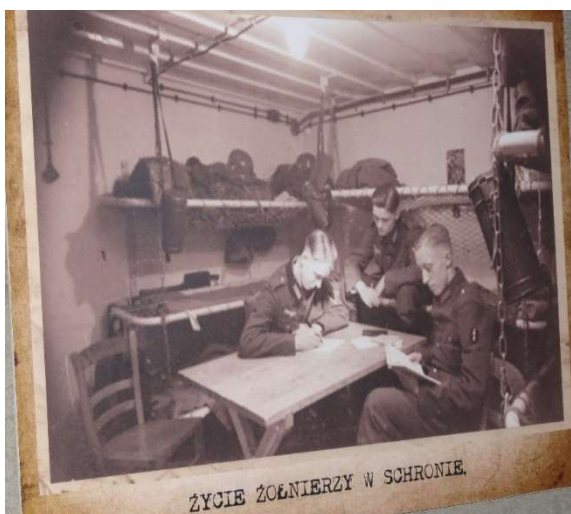
- zwiększenie rozpoznawalności projektu FOZM „Sochaczewskie Fortyfikacje” i działań fundacji w społeczności lokalnej oraz wśród samorządów miasta i gminy Sochaczew, a także wśród przedsiębiorstw sektora prywatnego;
- uatrakcyjnienie oferty edukacyjno-turystycznej dla mieszkańców miasta i regionu Mazowsza;
- rozpowszechnienie wiedzy o schronach wtopionych i ukrytych w krajobrazie miasta, będących często zapomnianym i niezauważanym dziedzictwem kulturowym regionu;
- budowanie postaw patriotycznych i obywatelskich poprzez pielęgnowanie lokalnej pamięci historycznej;
- uatrakcyjnienie terenów wokół schronów licząc na przyciągnięcie szerszej liczby zainteresowanych poprzez m.in. wprowadzenie małej architektury w tym ustawienie tablic informacyjnych, ławek, koszy na śmieci; ogrodzenie terenów przy schronach, posianie trawy, wykonanie palenisk z ławkami, bannerów informacyjnych...

Schron piechoty Regelbau 668 (fot. C. Głuszek, 2021)

Rów przeciwpancerny (fot. C. Głuszek, 2021)

Z materiałów informacyjnych 2022

Grono pasjonatów i zwiedzających systematycznie poszerza się o czym świadczą organizowane imprezy o szerokim zasięgu jak rajdy piesze „Szlakiem sochaczewskich fortyfikacji” biegnące przez teren miasta i gminy Sochaczew czy też Wystawa ***Polscy robotnicy przymusowi budują niemieckie schrony w rejonie Sochaczewa*** zaprezentowana w Parku im. W.I. Garbolewskiego w Sochaczewie.

[cg]

+++++